

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Papok, gazda-
sági egyleti tagok és községi elöljáróknak egész évre 8 K. Tani-
tók, községi és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány ára
10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések em. ként 6 fillér-
többesről közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenként
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz.

Szolgálati pragmatika.

(F—i.) Az állami tisztviselők fizetésé-
nek rendezéséről szóló törvényjavaslat vala-
hára a tisztelt Ház elé került. Ezzel a
javaslattal rég fölpanaszolt társadalmi baj
gyógyítására került a sor, a mely eddigelé
az egymást felváltó kormányok politikai
cizkulusaiba sehogysem illett be. Miért is
hálával, elismeréssel kell fogadnunk a mos-
tani kormány félreismerhetlen jóakarátát,
mely, tagadhatatlan nehéz viszonyok közt,
valamennyire szánálni törekszik a tisztvise-
lők nehéz helyzetét.

A fizetésrendezéssel egyidejűleg a sajtó,
a közvélemény egyértelműleg sürgeti a
szolgálati pragmatika megalkotását is.
Okszerűen, mert nemcsak kenyérrel él
az ember, hanem igével is. Ez az ige, ez
az erkölcsi igény kielégítése pedig a szol-
gálati pragmatika volna, melyről már annyi
sok szép szó veszett kárba.

Igaz, hogy itt is sokféle érdeket érintő
kérdést kell tisztázni. Valószínűleg ezért
nem nyert még megoldást törvényhozási
úton. 1896-ban némi intézkedés, szabály-
rendeletek alakjában, történt ugyan, mely-
ben a tisztviselők jogai, köteleességei, a fe-
gyelmi eljárások körvonalozva vannak: de
emellett a nagy csukák még mindig fel-
falhatták a szegény apró halakat. Törvény
hiányában itt-ott siralmas állapotok, viszo-
nyok alakultak ki és durva, igazságtalan
bánásmód vert gyökeret...

A mesterséges hivatalnok-tenyésztés, a
protekcióval okozott igazságtalanság, a tul-
tengő bürokrácia sokféle elfajulása, a
diskreczióhatalomnak a minősítések
körül elkövetett basáskodása súlyos sérel-
mekkel jár és oly korrupciónak készít
talajt, mely nemcsak egyes személyek, ha-
nem a közérdek kiszámíthatatlan károso-
dását is okozza.

Beszéljünk úgy, a hogy van: a prag-
matika hiányában felpanaszolt bajok között
első helyen a hivatali főnökök igazságtalan,
durva és sértő viselkedését emlegetik. Hála
Istennek, ezek a kis basák most gyéren
fordulnak elő, a kik rendelkező állásukban
ugy viselkednek, mintha az alantas hivatal-
nok cseléd volna. Ezeket az urakat még
mindig oktatni kell az udvariasság leg-
elemibb szabályára, arra t. i., hogy a ve-
lünk egy hajóban evezőkkel szemben első
sorban vagyunk kötelezve jóakaratra, figyel-
mességre. Ezt követeli a közös munka, a
közös cél.

A tapasztalat bizonyítja, hogy legtöbb-
ször a kevésbé művelt, iskolázott s vala-
hogyan fölkapaszkodott emberek szoktak
basáskodni. Azt hiszem, hogy a pragmati-
kával járó normál státusz, a szigorú minösi-
tés helyes alkalmazása nagyban elősegíti a
javulást, mert a tisztviselők helyzetét nem-
csak kenyérrel, hanem erkölcsi értékekkel
is biztosítanunk kell, hogy így tekintélyes
és jókedvvel dolgozó hivatalnokok legyenek.

Csak így remélhetünk állandó nyugalmat,
buzgó-ágot, erkölcsi emelkedést.

A pragmatikát helyettesítő ilyen-amo-
lyan szabályrendeletek csak a rongyok fol-
tozására valók. Ideig-óráig nyújtnak valamit.
A huzás-halasztás további tolása csak újabb
bajokra, panaszokra ad alkalmat, melyek
nemcsak az adminisztrációt zavarják, ha-
nem a magán és az állami érdekek káro-
sodásával is járnak.

A miniszterelnök a képviselőház pénz-
ügyi bizottságában nemrég készséggel jelen-
tette ki, hogy a kormány foglalkozik a szol-
gálati pragmatikával és „az állami kö-
zigazgatással egyidejűleg, erre
nézve is előterjesztést fog tenni,
mert akkor tovább halas-
tani már csak úgyan lehe-
tetlen”.

E kijelentés alapján nyugodtan várjuk
a szolgálati pragmatikát, mely nélkül a
tisztviselők helyzete egészben nincs
rendezve. Nem is lehet.

Az udvarhelymegyei szabadelvűpárt folyó
ápril hó 5-én, vasárnap d. u. 6 órakor a főispáni
irodában — a 6-iki törvhat. gyűlés lényegesebb
tárgyaiban, így a választásokban való egyöntetű
megállapodás végett — gyűlést tart, melyre a
párt tagjait tisztelettel meghívjuk. Székelyudvar-
hely, 1903. ápril hó 1-én. Jung-Cseke Lajos,
alelnök. Dr. Mezei Ödön, alelnök.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGZÁJA.

A m. kir. állami főreáliskola hang- versenye.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.

— 1903. április 2-án. —

A főreáliskola április 2-án ünnepélyt ren-
dezett Rákóczi Ferenc emlékére. Elismerés illeti
ugy a tanár elnököket, mint az ifúságot, hogy
ezzel a minden pontjában sikerült ünnepélyvel
kiragadva lelkünket a mai anyagi világából,
bele pillantást engedtek abba az öröksugáros
mennyebe, amelynek csillaggá vált fényes alakja
Rákóczi Ferenc. Magasabbra szította kegyele-
tünk oltár-tűzét, jobban lobogtatta lelkesedésünk
lángját, csak emléke is annak a kornak, amely-
nek esatásik volt a bölcsője, ágyudörgés a dajka-
dala, kiömlő vér a keresztelője, a mikor nyalka
kuruczok száguldoztak tomboló paripákon a há-
rom színű lobogó nyomába, a mikor esata után,
éjjeli táborozáskor busan bugta a tárogató a
pusztán azokat a gyönyörű nótákat, amelyeknek
minden képe, minden hangja, oly nemzethű —
magyar eltagadhatatlanul.

Olyan magas színvonalon álló, sikerült
hangversenyre, mint a reáliskoláé is volt, fele-
leges az üres dicséretnek halmazával telt, vagy
az izlés finomságát fitogtató kritika. Legjobb a
közönséget azokban a szép emlékekben meg-
hagyni, amelyeket ott szerzett. E hangverseny
rendezője tagadhatatlanul nagy feladatra vál-

lalkozott, de e tekintetben teljes elismerés illeti
az udvarhelyi közönséget, mert az ilyen irányu
mozgalmaknak mindig lelkes támogatója. Ez na-
gyon helyes is, mert e támogatás a legméltóbb
jutalom a rendezés fáradságáért. Az anyagi és
erkölcsi siker fényes volt. A jelenlévő közönség
pedig — melynek sorában ott láttuk a helybeli
és vidéki intelligencia nagy részét — megle-
gedéssel és kedves emlékekkel távozhatott.

A hangverseny első pontja a Rákóczi-induló
volt, melyet az ifjúsági zenekar adott elő
Kassay Irén és Roediger Melanie össze-
vágó zongora kísérete mellett. Még két zeneszám
volt, a dr. Solymossy Lajosné és a Hol-
laky Arthur főispán zongora-játéka. Ez utób-
biknak magas művészete, lebilincselő s kiválóan in-
telligens játéka, már több ízben gyönyörködtette
s mint mindig, úgy most is magával ragadta a
közönséget. Solymossy Lajosné ritkábban
halljuk, pedig pótolhatatlan művelvezettől fosztja
meg a közönséget, hogy oly ritkán játszik. Liszt
XIV. Magyar Rhapsodiá-ját játszotta. Játéka pa-
zarlás mindennel ami szép, ami kedves és mű-
vészi. Egyszerű könnyedségét, bámulatos technikai
ügyességét, melylyel ennek a nehéz zongora-
darabnak legnehezebb részeit is a legszebben ki-
domborította, méltán jutalmazták zúgó tapsvi-
harral. Csupa érzés, csupa mélység és kedély
volt a Varró Mariska „Hajnali dala”. A me-
lodramát — Rákóczi Rodostóban — Roedi-
ger Melanie ügyes zongora kísérete mellett,
Szabó Kata szavalta Szabó Kata már olyan
műkedvelő, akitől a közönség csak szépet, csak
művészt vár. És ő e várakozást mindég a leg-

fényesebben kielégíti. E szavai is sorakozha-
tók eddigi sikereihez, mert tehetségének itt méltó
tér nyílt arra, hogy hallgatói lelkét egyszer a
szenvedélyek sötét, máskor a szív gyöngéd ér-
zelmeinek derűs világába ragadja.

A műsor II. részének első pontja volt 3 je-
lenet Ocskay Brigádéros-ból. A szereplők közül
elsősorban Fegyverházi Mariskát kell megemlíte-
nünk, aki Dili szerepét játszotta. Híven elibénk
állította Dilit, a Rákóczi-kor nótás kóbor cigány
lányát; szinte láttuk a mint a kurucz tábori tüzek
közt bolyongva, valami vágyó ösztön, mely a csa-
logányt is énekelni parancsolja, nótát csal ajkára,
melynek elválása tengervégtelenség, ábrándozása
csillagos ég, hangjai tévedező lelkének gondolatai.
Játéka egyszerű, de természetes volt, a milyen
szenvedélyes mikor a labanczról beszél, ép oly
gyöngéd, mikor énekel s üzenetet küld a fecské-
től. Szabó Ilonka mint Tisza Ilona, Jánosy Dezső
mint Ocskay szintén remekül megállották helyü-
ket. Szabó Ilonka Tisza Ilonája olyan volt, a
milyennek lennie kellett, hű és gyöngéd, kinek
szerelme tavaszi napsugár, bánata permetező felhő.
A Jánosy Ocskayja, ha szenvedélyesebb, jobb lett
volna. Azokat a tanulókat is elismerés illeti, akik
e jelenetben játszottak, Kotschkon Gy. VIII. o.
tanulót.

A kurucz nóták előadása kiválóan sikerült.
Morascher Hugó zenetanár ez estén is igazi jelét
adta nagy zenei tudásának, az ifjúsági ének- és
zeneszámok gondos betanításával. Az előkép igen
sikerült és gondos összeállítású volt. Az utolsó pont
a Palotás volt. Jól esett a „Csinom Palkó,
Csinom Jankó... kezdetű kurucz dal után, az

Lapunk mai száma 6 oldal.

Magyar tisztek a magyar ezredeknél. A rendszeren jól értesült bécsi Zeitz jelent: „Értesülésünk szerint a hadsereg rendeleti lapjának májusi száma szokatlanul nagyszámú áthelyezéseket fog közölni. Máskor áthelyezéseket csak olyan mértékben rendeltek el, amint az előléptetések vagy az állományok kiegészítései megkívánták és maguknak a tiszteknek áthelyezési kérvényeit csak a legkritikább esetekben vették figyelembe, ez év május havában azonban már legnagyobb részben teljesíteni fogják a magyar ellenzék ama kívánságát, hogy a magyar tisztek magyar ezrekhez helyeztessenek át. Mintegy 500 tisztet fognak így magyar ezrekhez áthelyezni és minthogy ezek helyét az osztrák ezredekben be kell tölteni, körülbelül ezer áthelyezésről van szó, ami a hadügyi kormányzatnak 200 000—300 000 korona költséget okoz.”

Alispánunk jelentése.

A „Székely-Udvarhely” mult számában röviden megemlékeztünk Damokos Andor dr. vármegyénk alispánjának gazdag tartalmu jelentéséről. Ezuttal a jelentés bevezető részét közöljük, mely általánosságban a következőket mondja:

Az egyszerűsítés korszakát éljük. A közigazgatás minden vonalán arra törekszünk, hogy kivétkezve a multban követett gyakorlatnak sokszor tulhajtott, de nem éppen mindig felesleges részletességét, csupán a leglényegesebb pontokat érintsük, csupán az elkerülhetetlenül szükségesre terjeszkedjünk ki.

S ha ezen jelentésemben ennek dacára nem követem a modern irányzatot, hanem úgy mint a megelőző években, a jelenben is ki akarok terjeszkedni a vármegyei közigazgatás minden ágára s minden ágazatában a beállott haladásnak vagy visszaesésnek minden jelenségére: — úgy ezt teszem azért, mert szükségesnek tartom mégis azt, hogy a törvényhatósági bizottság minden egyes tagja bírálata tárgyává tehesse működésünknek minden részletét és megismerhesse a vezetés egész irányzatát és szellemét. Kerülni akarok minden homályt, fel akarom tárni teljes nyíltsággal, hiszen erre évenként úgyis csupán egyszer nyílik alkalom, a vármegye történelmének azt a lapját, melyre a mult év eseményei vannak feljegyezve.

Mert jelentésemet úgyis tekintem, mint a vármegye történelmének egy darabka részét. Egy-egy levélhajtása az annak a százados törzsnek, melynek gyökerei megingathatlanul nyulnak be a mult idők mélyébe. Történeti hűséggel tartozom a multnak, mely azt eddig fenntartotta, teljes nyíltsággal annak a bizalomnak, mely az éltető nedvet a jelenben folytonos keringésben tartja és folyton újabb munkára serkenti, és teljes részletességgel a jövőnek, hogy a tovább fejlődésnek biztos alapjai megállapíthatók és mérlegelhetők lehessenek.

igazi magyar tánczot látni, a melyben van élet, van tűz, a melyben nem az a virtus, hogy ki tud jobban meggömbölni a mikor tánczol, s ki tud úgy tánczolni, hogy a lába ne, de a dereka s a feje annál többet mozogjon. Az igazi magyar tánczot régen járták, a mikor még a tánczban is élvezték a költőiességet; a déleze magyar legény és magyar leány táncza fel is ér minden modern kóválygással. A párok a palotást kiváló ügyességgel, eleganciával, főleg a nők kecsességgel járták. A gondos betanítás dicsőségére válhatik Simkovich tánczmesternek, ki tisztán a maga jó szándékából, minden anyagi érdek nélkül vállalkozott a táncz betanítására.

Mennyi gondot, mennyi fáradozást igényelt egy ily programm előállítás. A siker már szinte előre biztos volt, mivel az egész ünnepély rendezése oly agilis ember kezébe volt, mint Nosz Gusztáv, kinek méltó társai voltak Dózsa Jakab és dr. Lukinich Imre. Ők intézték egyszerű az egészet, nem kimélve semmi fáradságot a teljes siker érdekében. Meg is volt a méltó jutalom a közönség pártolásában, s az ifjúság lelkesedésében, melyben e hangversenynyel is fejlesztették azt a nemes érzést, mely hit, művészet és költészet örökkévalóságában!

Nagyon ostoba. Jómódu parasztgazda fiával beállit egy fővárosi tudós tanárhoz, kinek következő kérelmét adja elő: „A tisztelendő ur azt mondta, hogy tanár ur nagyon tudós. Elhoztam a fiamat, csináljon belőle jó ügyvédet, mert parasztgazdának nagyon ostoba a tökfilkó.”

A törvény rendelkezése szerint jelentésemet intézkedéseimről és a törvényhatóság állapotáról kell megtennem. Ne tűnjék fel tehát feleslegesnek és a haladó kor szellemével meg nem egyeztetetnek munkám terjedelmessége, mert különösen a törvényhatóság állapotára nézve felette bő az anyag, melyet tárgyalnom kell. Az öszes igazgatási ágazatok közül csupán a közigazgatás az, melynek az egyes ember életviszonyai minden alakulatában cselekvő szerepe van, s ez a szerep sohasem ugyanaz. Változnak az életviszonyok, a korszellem, a közfelfogás, a fejlődés irányzata, — s változni, és pedig a legtöbb esetben irányítólag változni kell a közigazgatás cselekvőségének. Benne kell élnünk a vezetésünkre bízott nép szellemi és anyagi világában, s az eszmék folytonos kicserélődéséből kell folyton újabb és újabb, megvalósításra váró feladatok szülessenek.

S ha áll ez általánosságban, úgy áll különösen a mi vármegyénkre, mely a maga elszigeteltségében, szegénységében, — mint a sulyos belső bajtól gyötört beleg — még fokozottabb gondolkodást, még előrelátóbb figyelmet igényel.

Igyekezünk az ápoló szerepét gondosan, lelkiismeretesen teljesíteni, s bízunk a gondviselésben és munkánk eredményében. Beszámolunk mindenről, hogy ismerjük a sebeket mindnyájan, s orvosolhassuk azokat együttes erővel.

Ezen immár negyedik éves jelentésem anyagának tárgyalásánál és beosztásánál, a megelőző években gyakorlatiasnak bizonyult rendszert követve, az egyes kormányzati ágak ügykörébe eső kérdéseket külön-külön, az egyes miniszteriumok hatáskörének megfelelő alakban csoportosítottam, hogy annak áttekintése könnyebb legyen.

Mielőtt azonban ezekre reá térnék, meg kell emlékezzem egy eseményről, mely az egyes miniszteriumok működésétől teljesen függetlenül jött létre, s a melyet ép ez okból az egyes hatásköri beosztásokba be nem vonhatok. Ez az esemény vármegyénk, de általában az egész székely nemzet életében forduló pontot jelent, s kihatásában, végeredményében, fontosságában ma még alig mérlegelhető.

Utóbbi években ugyanis nem csupán a helyi érdekeltségi körökben, de a fővárosi napi sajtóban is ismételtelen tárgyalattak oly kérdések, melyek tájékozottságunknál, de egyben a közölt adatok sulyánál fogva is, alkalmasok voltak arra, hogy a székely nép iránt az érdeklődést tágabb körben, sőt ugyszólva országsszerte fölébresszék. És a mi nálunk a magyar faj sajátos természeténél fogva a legkritikább jelenségek közé tartozik: megmozdult maga a társadalom, hogy a pusztulóban, süllyedőben levő székely nép megmentésére siessen.

Előbb a marosvásárhelyi székely asztaltársaság szegődött a székely kérdés lelkes apostolává. Teljesen önzetlenül, fáradhatatlan buzgalommal dolgozott, gyűjtötte az adatokat, lelkesítő szavával élesztette és ébren tartotta az érdeklődést, küldöttei által előbb a Székelyföld minden jelentősebb pontján, később a többi vármegyékre is kiterjeszkedőleg, szervezte és vezette a mozgalmat. Munkáját siker koronázta, mert csakhamar sikerült megnyerni a magas kormány és különösen földmívelésügyi miniszter ur érdeklődését és figyelmét is, ki a székelyföldi vármegyékre nézve Marosvásárhely székhellyel miniszteri megbízottat nevezvén ki, s tárczája keretében a segélyezések egyes neveire szükséges fedezetéről is a viszonyok által engedett mérvben gondoskodván, egy cél tudatos és évekre terjedő akciónak biztos alapjait rakta le.

A megindult mozgalom a maga imponáns teljességében a csikvármegyei Tusnád fűrdőn az 1902. év augusztus havában tartott székely kongresszuson jutott érvényesülésre és bontakozott ki. Ezen kongresszust az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Székely Egyesület, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, a marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara és a marosvásárhelyi Székely Társaság együttesen rendezték, s annak működési köre, „figyelemmel a székely nép közzgazdasági helyzetére, kiterjesztetett mindazokra a földmívelési, ipari, kereskedelmi és közművelődési kérdésekre, melyeknek törvényhozási, kormányzati vagy társadalmi uton való megoldása alkalmas lehet a székely nép mai szenvedő helyzetének javítására s kivándorlásának csökkentésére.”

Ezen nagyarányu akció keretében bevont minden egyes részletkérdésnek megoldása nem remélhető ugyan, de kétségtelen az, hogy ez által bő alkalom nyújtott a bajok minden oldal

feltárására és megismerésére. A további teendők, a főbb követelményeknek megvalósítása, évek hosszú sorozatán át való folytonos munkát, nagy anyagi eszközök mozgósítását igényli s a már megtett intézkedések eredménye is évek elteltével fog csupán szemmel láthatóvá válni. A kezdeményezés azonban megtörtént, a munka megindult, s így bizó szemekkel nézünk a jövő elébe.

Udvarhelyvármegye szarvasmarhatenyésztése.

— Közli: lengyelfalvi báró Orbán Ottó. —

(7. folyt.)

(Vége.)

A „Székely-Udvarhely” hasábjain olvastam, hogy a magas földmívelési kormány a székely népnek anyagi helyzetén kívánván javítani, a székely nép között tenyésztőket akar kiosztani, meg pedig a mezőhegyesi állami gulya mezőhegyesi fajteheneiből. Ezen eljárás egy újabb ballépés lenne Udvarhelyvármegye szarvasmarhatenyésztésének fellendítése ellen. Mert a mezőhegyesi faj szarvasmarha a maga hazájában, ahol az éghajlati viszonyok, a takarmánynem és legeltetési viszonyok neki megfelelnek, páratlan a maga nemében. A szemlélt szép szabályos testalkotásával, erős izomzatával, kifejlett nagyságával bámulatra ragadja. De ha ezt a mi tenyésztési és használati viszonyainak megfelelően kezdjük mérlegelni, abban sok olyant fedezünk fel, a mi éghajlati és helyi viszonyainak sehoggy sem felel meg. A mezőhegyesi szarvasmarha a mi zord éghajlatunk alatt, a mi vadabb fűmeket termő legelőinken és silányabb takarmány nemaink mellett nem fejlődik ki, hanem elsatnyul.

Igára még kevésbé alkalmas, mint a tiszta erdélyi faj-szarvasmarha és főhibája a mi szempontunkból, hogy nem tejelő állat. A mezőhegyesi faj tehének csak annyi teje van, amennyi éppen a borju eltartására szükséges; fejésre nem jut semmi. Tehát olyan tenyészállat, amely nagyobb birtokosoknak gulyabeli marhának jó, de kisebb tenyésztőknek s így a székely népnek tenyészanyagnak nem alkalmas.

A székely nép kezébe tenyésztési célokra olyan tenyésztőhöz kell, amely a következő tulajdonokkal birjon:

1. Jó igavonó állat legyen, mert a székely nép anyatehenét — más igasállat hiányában — földmívelésre és más terhes gazdasági munkára használja.

2. Megkivántató kelléke, hogy bő-tejes marha legyen, mert a székely népnek fő élelmi czikke, különösen apró-gyermekek székely családonál, a tej.

3. Jó borjunevelő anyatehen legyen, mert a borjunevelés után remél és kap pénzt a székely gazda.

4. Közepes takarmányozás mellett is jó hustartó legyen és a mi silányabb legelőinken jól táplálkozzék.

5. Ha kivénül és sem igában, sem pedig tenyésztési célokra tovább nem alkalmas, kihizlalva tökére, még akkor is értéket képviseljen.

Az ezen kellékekkel bíró szarvasmarha: a régi erdélyi-faj szarvasmarha; tehát, ha a magas kormány a székely nép között tenyésztőket akar kiosztani, azokat vásárolja be a Mezőségről, Marostorda vármegyéből, Kis- és Nagy-küküllő vármegyéből, mert ezen vármegyék szarvasmarha fajai felelnek meg leginkább a mi éghajlati és takarmányozási viszonyainknak.

A vármegye gazdasági egylete pedig, ha ezen tehének kiosztására megbízást nyer a magas kormánytól, ossza fel a vármegyének legelőivel rendelkező és a segélyre leginkább reá utalt községeit két tenyésztési kerületre. Ezek közül első sorban a Sóvidéke lenne egyik kerület, mert annak van a lakossága leginkább segélyre utalva.

Egyik tenyésztési kerületbe helyezze el az évente kiosztandó üszököket, a másikba pedig a kiosztandó felnőtten teheneket. A kiosztást eszközölje úgy, hogy az állatok számarányához mértén évente a tenyésztőkerületekben egy, vagy két községben osszon ki tenyészanyagot. Rákövetkező évben az elsőkhöz legközelebb fekvő községeken. Ha a kiosztást ilyen sorrendben teljesítik, akkor a vármegyében olyan két tiszta szarvasmarhatenyésztő kerület fog létesülni, ame-

lyek nemcsak a székely nép igényeinek, hanem a magas kormány intenciójának is meg fog felelni.

Ha pedig a magas kormány, a Gazdasági Egylet rendelkezésére pénzt bocsájt, hogy vásároljon be szarvasmarha tenyésztanyagot a székely nép között leendő kiosztásra, akkor első sorban tenyésztteheneket vásároljon be az egylet, ne üszöket, mert az üszökből két-három év múlva lesz használható igás és tejelő állat, míg ellenben a kiosztandó tehenekből a nép azonnal igás marhát és tejelő teheneket kap. A tehenek kiosztása azért is előnyösebb, hogy mire a kiosztott üszök felnőnek, a kiosztott tehenek már két-három évi szaporulattal bővítik a székely nép vagyonát.

Kevés amit csekély tapasztalataim alapján feljegyeztem, de talán némi útmutatásul mégis fog szolgálni az intéző köröknek.

Tan- és nevelésügy.

A székelykeresztúri m. kir. állami tanítóképző-intézet I-ső osztályába az 1903—1904. iskolai évre felvesszünk oly éptestű, épszervezetű, egészséges ifjakat, akik 14-ik életévüket betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és a gimnázium, vagy reáliskola, vagy a polgári iskola legalább négy alsó osztályát, vagy a felső népiskolát jó sikerrel végezték, vagy a jelen év június hó végéig elvégzik. A felveendő 24 ifju közül 20 jó iskolai bizonyítvány és kellőleg igazolt szegénység alapján, a következő állami segélyben fog részesülni: havonként 11—12 korona pénzsegély, fehérnemű-mosás és netaláni betegség esetében gyógykezelés, esetleg bentlakás is. A pénzsegély a tanuláshoz és magaviselethez képest már a második éven kezdve 16—18 koronáig emelkedhetik havonként. A bentlakók ingyen lakást, fűtést és világítást is élveznek. A felvételért sajátkezűleg írt és 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodások tanítóképző-intézetünk igazgató-tanácsához címezve jelen év május 31-éig alulírottához küldendők be. A folyamodás a következő és szabály szerint felbélyegzett okmányokkal szerelendő fel: 1. Iskolai bizonyítvány az 1901—1902. iskolai évről s igazgatói igazolvány (évharminadi értesítő) arról, hogy az illető a jelen 1902—1903. iskolai évben, mely osztálynak a tagja s milyen magaviselettel és előmenetellel tanul? A jelen tanévi végbizonyítvány a felvétel napjáig, július 1-éig az igazgatósághoz utólagosan okvetlenül beküldendő. 2. Születési bizonyítvány. 3. Tiszti orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó s mmi olyan testi fogyatkozásban, fejletlenségben vagy eltorzulásban nem szenved, amelyek a tanítással járó nehéz foglalkozásban akadályozná vagy pedig a serdülő gyermekek illetlen gunyolódását önként kihívják. A tiszti orvosi bizonyítványnak részletesen kell továbbá tanuskodnia arról, hogy a folyamodó fővendék teljesen egészséges, ép szervezettel bír s hogy különösen látási, hallási és beszélő organuma hibátlan. 4. Ujraoltási bizonyítvány. 5. Hiteles községi vagy szegénységi bizonyítvány, a szülők társadalmi állásának felmérésével, azoknak vagyoni állapotáról, kimutatva ebben részletesen, hogy a szülők ingatlan birtokuk, üzletük, iparuk vagy hivataluk után s netalán egyéb forrásokból mily összegű évi jövedelemre számíthatnak, vagy esetleg a növénydek nem bír-e magánvagyonnal s ha igen, annak jövedelme hova fordítatik? 6. Hiteles családi kimutatás (lelkészi hivatal vagy községi előjáróságtól), melyben kimutatandó a családtagok száma névszerint, azoknak egyenként az életkora s az, hogy közülök hány van a család fő közvetlen gondozása alatt és hány van távol a szülői háztól s a távollevő mily mértékű neveltetési költséggel terheli meg a családfenntartót? A felsőbb (II., III. és IV.) osztályokban az ösztöndíjas helyek felebbvitel útján mind be vannak töltve. A II., III. és IV. osztályba idegen hiába folyamodik. Minden felvett ifju köteles lesz magával hozni 1—1 rendbeli tisztességes nyári és téli ruhát, 6 pár változót, 3 hálóinget, 12 zsebkendőt, 6 törülköző-kendőt, 6 pár kapzát vagy harisnyát, 1 pár párnát, 2 párnahéjat, 2 alsó lepedőt, 1 szalmazsákot, 1 paplant, 2 paplanlepedőt és 1 ágyterítőt, továbbá 1 mosdótálat és 1 poharat, végül 2 pár cipőt, fésűt, hajkefét, fogkefét, ruhakefét és háromféle cipőkefét. Minden fehérneműre a tulajdonos neve jegyző-tintával irandó fel. A bentlakók számára ágyról, asztalról és székről gondoskodva van. Székelykeresztúr, 1903. márczius hó 25-én. Ujvári Mihály, állami tanítóképző-intézeti igazgató.

Színházi jelentés.

Van szerencsém Székelyudvarhely város és vidéke nagyérdemű közönségét tisztelettel értesíteni, miszerint opera-, operette-, népszínmű-, dráma-, vigjáték- és általában minden műfajt kultiváló I-ső erdélyrészi színikerületi társulattal, saját zenekarommal 24 előadásra tervezett színi-évadot 1903. évi április 12-én megnyitom. Társulatom névsora: I. Műszaki személyzet: Micsey F. György, igazgató. Gulyás Menyhért művezető, rendező. Serlegi Andor, karnagy. Olasz György, ügyelő. Borcsai József, sugó. Somogyi Endre ruhátárnok két segéddel. Pakos Elek, díszmester két segéddel. Rózsa Mihály, kellekes két segéddel. Farkas Mihály színház-szolga. Brunner Lipót, zenekar-igazgató, violín I., Remhart János, violín I., Busztin Dezső, viola, Andorfi Ferencz, nagybőgő, Fiedler János, fuvolás. II. Működő személyzet: Nők: Micseyné Bácskay Julesa, operette- és népszínmű-énekesnő, Tomori Mellisa, operette soubrette-énekesnő, G. Székely Renée, operette coloratur-énekesnő, Nagy Mari, operette-comikáné, anyaszínésznő, Párai Irma drámai hősnő és társalgási, Tordai Etel drámai szende és társalgási. Haraszi Miczi, naiva és soubrette, Polgár Ilona, anyaszínésznő. Jakabfy Jolán, soubrette énekesnő. Segéd-színésznők és kardalosnők: Liptai Irén, Baranyai Ferenczné, Péres Irma, Olasz Györgyné, Borcsay Józsefné, Révész Sarolta. Férfiak: Erdős Károly, drámai és kedélyes apa, Szigethy Andor, operette-buffo, komikus, Lugossi Béla, jellemszínész és szerelmes, Gulyás Menyhért, operette-burleszk komikus. Bay László, operette-bariton és népszínmű-énekes, Baranyai Ferencz, siheder komikus, operette-tenorista, Simon Jenő, hős szerelmes és társalgási színész, Csolnakosi Gyula, opera, operette-buffo és népszínmű-énekes, Heltai Hugó, társalgási bonviván. Segéd-színészek és kardalosok: Olasz György, Faragó R., Kallo Ferencz, German Gyula, Keller Ferencz, Várna Jenő. Színi kerülő darabok: 1. Operák és operettek: Kékszakállu herceg. Remete csemettyűje. Fifi (uj). Troubadour. Mennysorsában (uj). Söhajok hídja. (uj). Katalin (uj). Casavona (uj). Ádám és Éva. Mártha (Tévedt nő). Hunyadi László. 2. Énekes darabok és népszínművek: Rozsályi malom (uj). Aranylakodalom. Csikós. Két pisztoly. Kintornás család. Fegyencz milliói (uj). Rezervisták. Rombol. Napraforgó (uj). Demokrata. Leszámolás. 3. Drámák, vigjátékok és boházatok: Corbulon utazása (uj). Balatoni rege (uj). Kis fészek (uj). Bacsányi (uj). Téli rege. Urul Akosta. Zsába. Julius Caesar. Milliók a hó alatt (uj). Fernando házasság (uj). A doktor ur (uj). Romeo és Julia. Loute (uj). Monna Vanna. Stúrt Mária, Kéz kezét mos. Nevezetes kastély. Notredámi toronyör. Ezen kívül még mindazon újdonságokat beszerezem és előadatom, melyek az új évadban a fővárosban sikert aratnak. Bérletárak 12 előadásra: Tánlászék 20 korona. Körszék 15 korona. Zártszék 12 korona. A bérletek gyűjtését szíveségből a helybeli színiügyi bizottság eszközözi. Kiadandó lakások Beteg Pál könyvkereskedésében bejelentendők. Mélyen tisztelt nagyérdemű közönség! Ugy a fent közölt műsor, mint társulatom névsora elég bizonyítékul szolgál arra nézve, hogy a társulatról rosszakaratulag terjesztett hírek a valóságnak nem felelnek meg; én, aki most harmadizben vagyok szerencsés társulattal és nemes város n. é. közönsége előtt működhetni, a legnyugodtabb lelkiismerettel mondhatom, hogy ez idényben is legelső kötelességemnek tartom jogos és méltányos igényeiket, magasabb művészi színvonalon álló előadásokkal kielégíteni. Kiváló tisztelettel aláírtos szolgáljuk: Micsey F. György, színház-igazgató.

Különfélék.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet április 4-iki távirati jelentése szerint: Változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.

— **M. t. olvasóinkhoz** most, a folyó évi második negyed kezdetén azt a tiszteletteljes kérelmet intézzük, hogy lejárt előfizetésüket megújítani és esetleges hátralékaikat mielőbb kiegyenlíteni kegyeskedjenek, hogy nem kicsinylendő feladatainknak mi is pontosan megfelelhessünk. A „Székely-Udvarhely” hetenként kétszer csütörtökön és vasárnap, tehát minden héten kétszer karolja föl a székely anyaváros és vármegye közügyeit. Nem riadva vissza semmi áldozattól: hiven, lelkiismeretesen és pártatlanul szolgálja a székely érdekeket. Az a pár korona előfizetési díj, mely egyeseknek amugy

sem lehet sok — bőven visszatérül azáltal, hogy legjobb tehetségünk szerint, mindig oly közleményeket kívánunk hozni, melyek lapunk hivatáskörébe tartoznak s a közérdeket előmozdítani hivatottak. A székelység ügyeivel állandóan foglalkozunk, mert hiszen székely népünk előhaladása, boldogulása nemcsak székelyföldi, hanem elsőrendű magyar nemzeti érdek is. Legyen szabad tehát m. t. olvasóink és önzetlenül támogató munkatársaink eddig tapasztalt nagybecsű pártfogását továbbra is kérnünk, hogy elvállalt kötelezettségeinknek — lehetőleg — még fokozottabb mértékben megfelelhessünk. A „Székely-Udvarhely” előfizetési árai lapunk hímlokán olvashatók. Az előfizetések postadímentes beküldésére a 10489. sz. m. kir. postatakarékpénztári befizetési lap használható.

— **Majláth püspök** jövő hó közepén a bordosi, szentdemeteri és csöbi róm. kath. hívek körébe érkezik s ott bérálni fog.

— **Kinevezések.** Az igazságügyi miniszter Teutsch Károly helybeli kir. segédtelekkönyvvezetőt az oklándi kir. járásbírószághoz telekkönyvvezetőnek és Vajna Zoltánt a helybeli kir. törvényszékhez segédtelekkönyvvezetőnek nevezte ki. — A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnöke pedig Jánosy Dezső helybeli kir. törvényszéki díjtalan joggyakornokot a kézdivásárhelyi kir. törvényszékhez díjas joggyakornoknak nevezte ki.

— **Szöbeli érettségi.** A helybeli ev. ref. kollegium érettségi vizsgálatának szöbeli része folyó évi június 22-én és 23-án Mezey Ödön dr. főgondnok, akadályoztatása esetén Ugron János gondnok elnöklete alatt fog megtartatni.

— **A hadsereg köréből.** A király 6. Felsége Hoffbauer Ferdinánd helybeli cs. és kir. századosnak, aki oly sok éven át birta társadalmunk tiszteletét és közbecsülését, — ugy-szintén rendenzburgi Redlich Ottó cs. és kir. százados, vezérkari tisztnek Beszterczére való áthelyezését elrendelte.

— **Színészet.** Micsey F. György színház-igazgató, az erdélyrészi első színikerület jelenlegi igazgatója szintársulattal a hó elején városunkba érkezik és 24 előadásra tervezett játszási idényét folyó hó 12-én kezdi meg. Az előleges színházi jelentést lapunk más helyén közöljük.

— **Husvétii zárandók.** A husvétii ünnepek alkalmából az egyes középiskolák kiváló tanulói közül egyet-egyet Majláth püspök saját költségén Rómába szokott küldeni. Ez évben a helybeli róm. kath. főgimnáziumnál Gaál József VIII. o. tanulót érte a kitüntetés, aki ma délután fog városunkból elutazni az örök városba.

— **Az ifjusági egyesületek nagy sikere** arra birta a kultuszminisztert, hogy az egyesületeket vezető tanítók érdemeit külön kiemelje, megjutalmazza és ilyképp is fokozza ambíciójukat és növelje kedvüket, melylyel a szép ügyet nagy eredményekkel szolgálhatják. A miniszter tehát felszólította a tanfelügyelőket, hogy rövid időn belül tegyenek jelentést arról, hogy kerületükben kik buzgólkodtak az ifjusági egyesületek szervezése körül, hogy a kiváló érdemeiket módjában legyen megjutalmazni.

— **Népgyűlések.** Ma vármegyénkben két helyen lesz népgyűlés a katonai javaslatok ellen. Délelőtt 10 órakor Székelykeresztúron és délután 3 óra után városunkban. Mind a kettőt a 48-as Kossuth-párti ellenzék rendezi. Az alsó-piaczon fognak gyülekezni s 1 órakor kimennek a vasúthoz, hol Soó Rezső dr. ügyvéd szónokol s a gyűlést a Deák-téren Kassay F. Ákos nyitja meg. Beszélnek még Pichler Győző dr. és Molnár Ákos dr. képviselők s Pál Ernő dr. ügyvéd kérvényt fog előterjeszteni, amelyet a képviselőházhoz akarnak intézni. Este 7 órakor a Budapest-szállóban társasvacsora lesz.

— **A parajdi sónak szennyes volta** miatt több oldalról panasznak. Ennek az lehet az oka, hogy a raktárakban a nagy darabokat nem tartják tiszta és portalan helyen. Annyi igaz, hogy a legtöbb falusi kisárusnál ott hever a korcsmai ivóház, vagy kicsiny szatócs üzlet egyik zugában, ahol a sok sáros, piszkos mindenféle lábbeli hozzá surlódik és a sok szemét seprése alkalmával akadály nélkül lepheti el a padozat szennyes pora. A fogyasztó közönség és egészségi tekintet megérdemelnék, hogy a hatóság a sónak fedett ládáiban való tartását rendelkezze el. Ha a mostani örölt sóból bárki sós vizet készít, másnap vastag földülepédést lát az üveg fenekén, sőt a főző-fazakak fenekén is (Beküldték.)

— **Külföldi gyümölcspiacok tanulmányozása.** Az ország több gazdasági egylete és iparkamarája arra kérte Darányi földmívelésügyi minisztert, hogy a berlini, orosz- és más na-

gyobb gyümölcs piacok viszonyait tanulmányoztassa. A miniszter méltányolva a feliratokban felhozott érveket, Kecskeméti Adolfot a varsói, moszkvai, szentpetervári piacok tanulmányozására, Molnár Viktor gyümölcsészeti kormánybiztost Dánia, Svéd és Norvégia több piacainak tanulmányozására küldötte ki, egyben, tekintettel a már évek óta mutatkozó tavaszi fagyokra, feladatává tette, hogy a későn virágzó alma- és körtefákat is tanulmányozza, felhatalmazván arra, hogy a megfelelő fajtákból az állami telepekre oltványokat is vásároljon. Molnár a kiküldetéséről való terjedelmes és tanulságos jelentését most nyújtotta be. Darányi földmívelésügyi miniszternek, aki intézkedni fog, hogy a tanulmányutról való, a gazdákat érdeklő adatokat az érdekeltek megtudhassák.

— **Adományok a múzeumnak.** Az alapítandó vármegyei múzeum gyűjteményeinek gyarapítására újabbán a következő ajándékok folytak be. 1. Mézáros Lajos adományából egy apróra vágott szőrből és szalmából készült, koszorút ábrázoló kis képcske, melynek anyaga Mátyás királynak a magyar nemzeti múzeumban levő kocsija párnájából került ki; ezenkívül 3 drb rézpénz, 1 drb nikkelpénz, 1 drb érem, 1 drb osztrák papírpénz, 1 drb nyomtatvány 1790-ből s egy székely naptár 1848-ból. 2. Egy névtelennek adományából 3 drb kézirat a XVIII. század közepéről. 3. Gálffy István fenyédi körjegyző adományából 1 drb köcskány. Lelőhelye Oroszhegy. 4. Schmidt Albert főreáliskolai tanuló adományából: 3 drb rézpénz s 1 drb emlékérem. Az udvarhelyvármegyei múzeum-egyesület nevében köszönetet mondok nevezett adományozóknak ajándékaikért. Csehely Adolf, muzeumi igazgató

— **Az erdélyrészi szini kerület** választmánya a minap tartott ülésében határozott a kerület szinigazgatására nézve Marosvásárhelyen, hol városunk képviselőjében Székely Zoltán polgármester volt jelen. A kerület igazgatóságára hatan pályáztak s ezek közül Polgár Béla előnyösen ismert szinigazgatót választotta meg a választmány szinigazgatónak.

— **Köztudomásu,** hogy a Zoltán-féle csúsz és köszvény elleni kenőcsben egy oly kipróbált szeri ösmennek orvosok és betegek, melytől még azok is, kik 15—20 év óta szenvednek s a fürdőket és különféle szereket eredménytelenül használtak, néhányszori bedörzsölés után meggyógyulnak. Üvege 2 korona Zoltán B. gyógytárában, Budapestben.

— **Utmutató a gazdasági tudósítók számára.** A földmívelésügyi kormány évek óta részletes utmutatót készít a gazdasági tudósítók számára, melyben a teendőkre nézve mindenben tájékozást nyernek. Könyvük nem kizárólag a gazdasági tudósítók számára szól. Használhatják ezt a könyvet minden gazda és a mezőgazdasági közigazgatással foglalkozók bármelyike. Csupán a mű első része speciális, a gazdasági tudósítók tennivalóinak előírása. A könyv többi része már minden gazdát érdekel. Így a rovarfajta állomás 24 kártevő állat ellen való védekezés módját ismerteti, főleg azon állatok ellen való védekezést, amelyek előreláthatólag ebben a gazdasági évben is pusztítani fognak. Nagy szolgáltatást tehetnek úgy a gazdasági tudósítók, mint lelkészek, jegyzők és tanítók, ha a védekezés módjait idejében közismertté teszik. Mily nagy hasznát veheti a kisgazda, ha tudja, hogy mely tilalmak állanak fenn a gazdálkodás vitelében, ha tudja, mit szabad, mit tiltanak a törvények; ha tudja, hogy mely intézmények segítik őt, hogy a kopár erdei földjét beerdősítse, szőlőjét újra ültethesse, gyümölcsfát jól, olcsón hol vehet, mikre vannak szállítási kedvezmények, az állattenyésztés körül milyen kedvezményeket vehet igénybe, a kísérletügyi intézmények hol vannak és hogyan forduljon oda tanácsért, hol vannak a kisgazdák továbbképző szakiskolái és mikre tanítanak ezek; a gazdasági segítő-pénztár mikben istápolja és hogyan biztosítja a kisember öregségét; a teli kurzusokat, hogy állítsák fel a falujában, mi a módja a népkönyvtár felállításának; a munkásember hogyan kaphat munkát; a munkaadó munkáért hova forduljon? És ilyen és ehhez hasonló számos ügyben nyer a gazda tájékozást. Ugyanis a munkának egy fejezete a mezőgazdasági ismeretek rövid foglalatja s kiterjeszkedik arra, amit minden kisgazdának — viszonyaink szerint — tudnia kell.

— **Igen szép husvéti emlék** egy pompás chinai díszlegyező papírból! Gyönyörű kivitelekben, óriási választékban olcsó árak mellett kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszerke-

reskedése) Székelyudvarhely, Kossuth-utca. — **Husvéti levelező-lapok** változatos, szép sorozatokban szintén kaphatók.

— **A mérgegyásár** Ohnet Györgynek, a világirodalom e kiváló jelesének legújabb művét, A mérgegyásárt kizárólagos jogon az Egyetértés szerzte meg és nemrég kezdte el a közlését. Ujonnan belépő előfizetőinek a szenzációs regény eddig megjelent folytatásait ingyen küldi meg az Egyetértés és nemskára új cikksorozatát is kezd nagynevű szépirodalmi főmunkatársának Eötvös Károlynak a tollából, egy mindnyájunkra nézve nagyérdekű témáról: Deák Ferencz szerelmeiről. A haza bölcsének szívügyei eddig ugyszólván teljesen ismeretlenek a nagy nyilvánosságra nézve, most mesteri pennájával fogja föltárni irodalmunk e kiváló jnlese az Egyetértésben. Egyébként is pompás tárczái vannak ennek a mindenképp elsőrendű magyar lapnak, mely a nemzet nagy politikai küzdelmében előjár és e harcban szövetségesül bírja Kossuth Ferenczet, a függetlenségi és 48-as párt vezérét, aki tudomás szerint az Egyetértés főmunkatársa és cikkei csak oda írja. E nagy politikai hivatása mellett hirodó kötelességét is úgy teljesíti az Egyetértés, ahogy csak modern nagy lap teheti. Bőséges hirrovattal, a legjobb értesülésekkel. Az Egyetértés előfizetési ára: egy hónapra 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt, félévre 10 frt. Államtisztviselők, papok, lelkészek, tanárok, tanítók, vasuti és magánhivatalnokok, kedvezményes áron kapják: egy hónapra 1 frt 20 kr-ért, negyedévre 3 frt 50 kr-ért, félévre 7 frt-ért. Hasznos olvasmányul a ház asszonya kedvezményesen kaphatja a Divatszallont is, mint az Egyetértés előfizetője sokkal olcsóbban: negyedévre 1 frt-ért. Az előfizetési pénzek (legcélyszerűbben postautalványon) az Egyetértés kiadóhivatalába küldendők (Budapest, IV., Vármegye-utca 11.)

— **Fogorvos.** Perl József american dentist Székelyudvarhelyre megérkezett. Készít műfogakat és légnymatu fogsorokat vulkánitban és aranyban. Korona és hidmunka (szájpadlás nélkül). Végez mindennemű fogorvosi műtöket, u. m.: fogaknak teljesen fájdalom nélkül való kihuzását, fogak és gyökerek tömését arannyal és más jónak bizonyult tömő-anyaggal. Lakása: Budapest-szálló 1. szám. Rendel. délután 9—12 és délután 2—5 óráig. Tartózkodási idő április hó 8-áig.

— **Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Közgazdaság.

Az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság, melynek biztosítéki alapjai a 103 millió koronát meghaladják, mult hó 15-én délután tartotta rendes évi közgyűlését gróf Csekönics Endre elnökle alatt. A közgyűlés határozatképességének konstatálása után Jenei Lajos igazgató felolvassa az igazgatóság jelentését, mely szerint az elmúlt üzletév eredménye az egyes üzletágakban kielégítő volt és a társaság üzleti és vagyoni fejlődése nemcsak a régi reményeket igazolja, hanem a jövőbe vetett bizalmat is megerősíti. Az a fellendülés, melyre előző évekből jelentések tanúsága szerint célzatosan törekedett az igazgatóság, már az 1901. év eredményében is mutatkozott, de az 1902. évben még teljesebbé vált. E szerencsés helyzetben az intézet főgondja az, hogy a kedvező eredményt ne csak a jelen érdekében, hanem egyúttal a jövő kedvezőtlenebb eshetőségeinek lehető elhárítására használja fel. A tüzbiztosítási díjtartalékot 4,400,000 koronáról 5,000,000 koronára, a szállítvány-biztosítási díjtartalékot 80,000 koronáról 100,000 koronára emelték. E gyarapodások nem csupán a mult évi tartalékösszeghez viszonyítva jelentékenyek, hanem az üzletállományokhoz való százalékarányban is baladást mutatnak. Hasonlóképen emelték a betörésbiztosítási üzlet tartalékát is és pedig 40,000 koronáról 65,000 koronára. Az értékpapírok árfolyamának emelkedésével nyert jelentékeny összeget a maga érintetlen teljességében az árfolyamkülömbözeti tartalékhoz csatolták, mely ezzel 960,706 korona 55 fillérről 3,913,140 korona 27 fillérre emelkedett. Noha az árfolyamkülömbözeti tartalék ezek után már közel négy millió koronát

tesz ki, még a külön tartalékot is, az alapszabályszerű mértéken túl, tetemesen növelték, úgy hogy az 568,588 korona 14 fillérről 1,731,799 korona 93 fillérre emelkedett. Az életbiztosítási üzlet megszokott jövedelmezőségeinek megtartásával, a lefolyt évben ismét jelentékenyen haladt. Életbiztosítási új szerzemény 57,317,558 korona 12 fillért tett ki, az érvényben levő életbiztosítási állomány pedig 293,922,310 korona 91 fillér összegre növekedett, a mi még az előző 1901. évi, szintén örvendetes eredményekkel összehasonlítva is az új szerzemények tekintetében 12,853,922 korona 2 fillér s az üzletállomány tekintetében 19,500,269 korona 55 fillér gyarapodást jelent. Az igazgatóság javasolja, hogy a zárszámla végeredményeiből származó 4,040,374 korona 37 fillér nyereseményből az alapszabályok értelmében az életbiztosítottak nyeresemény-részeül 562,721 korona 40 fillér, a külön tartalék-ra 404,037 korona 44 fillér, igazgatósági nyeresemény-osztalékra 242,422 korona 46 fillér, a tisztviselők nyeresemény-osztalékára 121,211 korona 24 fillér, a tisztviselői nyugdíjalapra 80,807 korona 48 fillér fordítsassék és a fennmaradó 2,629,174 korona 35 fillérből minden egész részvény után 400 korona osztalék fizetessék ki. Az ezután még rendelkezésre álló 1,429,174 korona 35 fillérből pedig 600,000 korona a tüzbiztosítási díjtartalék külön emelésére fordítsassék, valamint 50,000 korona a tisztviselők nyugdíjalapjára, 10,000 korona az Ormódy-alapra, 10,000 korona az Ezredéves-alapra és végül 759,174 korona 35 fillér a külön tartalékra vezettessék át.

A közgyűlés az igazgatóság jelentését jóváhagyólag tudomásul vette, a javaslatokat elfogadta és a felmentvényeket megadta. Végül dr Jankovics János részvényes utalva az idei fényes mérlegre, konstatálni kívánja azt, hogy amióta az intézet vezetése körül változás állott be, az üzlet terjedelme, a tartalékok bősége jelentékeny mértékben növekedett, az intézet régi tekintélye fokozódott, a mi kétségtelenül Ormódy Vilmosnak az érdeme. Indítványozza, hogy a közgyűlés fejezze ki hálás elismerését a vezérigazgatónak, az igazgatóságnak, felügyelő-bizottságnak és tisztviselőknek buzgó fáradozásaikért és az elért fényes eredményekért; egyúttal javasolja, hogy indítványát a közgyűlés jegyzőkönyvébe vegyék fel. A közgyűlés ezt az indítványt lelkes éljenzéssel fogadta.

E legelőkelőbb és leggazdagabb hazai vállalat 1901-ben Brassóban hét megyére kiterjedő hatáskörrel fióktelepet létesített, melynek főnöke Szöllősy Etele titkár, Székelyudvarhelyen e társaságot évek óta az Udvarhelymegyei Takarékpénztár képviseli. Mint örömmel értesülünk, e minden tekintetben kiváló hazai intézetet nálunk is a közönség minden rétege a legmesszebb menő támogatásban részesíti. E legnagyobb pénzügyi vállalatunkat, mely hazánknak tagadhatatlanul egyik legnagyobb büszkesége, néhány év előtt egy azóta rég kimult revolverlapban bizonyára a külföldi concurrentia bepíszkolni megkísérelte, de hála e hazai vállalatunk sziklaszilárdságának, ezzel egyetlen embert sem tudtak félrevezetni. Különben — mint halljuk — a pizkos concurrentia e rég kimult revolverlap megfelelő példányát most is mutogatja, de e rágalmat az Első Magyar mérlegének fenti adatai legjobban megczáfolják.

Szerkesztői üzenetek.

R. I. Ezen számra későn érkezett, Jövőre közöljük. Szives üdvözlét!

Nyílt-tér*

Igen alkalmas utazásoknál.
Rövid használat után nélkülözhetetlen.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.

Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. júl. 3-án.

Székely Kalodont

nélkülözhetetlen

fogtisztító szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájvizek nem elégségesek. A foghúson mindig ujólag keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban egy frissítően és antiszeptikusan ható fogtisztító szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont” már az összes kulturált államokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

— A faiskolakezelők és gyümölcsfa-tulajdonosok szíves figyelmébe ajánlom kitűnő és több oldalról elismeréssel fogadott folyékony faviasztomat negyed-, fel- és egykilós adagokban 40, 80 és 1 K 60 filléres árral. S o l y m o s s y János gyógyszerész Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca).

Legfinomabb czukrász-sütemények

Ernszt György czukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főter, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Eladó legelő és erdő. Az orosz-hegyi havason, az ugynevezett „Tartod» nevű helyen 135 hold jó minőségű legelő és erdő örökáron eladó. Értekezni lehet: Borbély Ferenczcel Oroszhegyen.

Kiadó üzlethelyiség és lakás. Értekezni lehet Papp Z a k o r Endre vaskereskedőnél, Székelyudvarhelyt.

MELEG SÓSFÜRDŐ!

Minden nap a Gergely Ferencz sósfürdőjén meleg fürdő kapható. A fürdőszobák és az ezek előtt levő folyosó szükség szerint fűtve van. Egy kádfürdő ruhával 45 kr

Szám 2141—903. tlkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter ur 1903. év január hó 21-én 1482—903. I. M. I. szám alatt elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Felső-Sófalva község tlkveiben fölve mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t.-cz. az 1889. évi XXVIII. és 1891. évi XVI. t.-cz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-czikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a tlkvi bejegyzések helyesbítése fogantatossággal.

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1903. év május hó 4-én fog kezdődni.

Ennélfogva fölhívatnak:

1. mindazok, akik a tlkvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tlkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyamata alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tlkvi bekebelezésre alkalmas okiratok nincsenek, hogy az átirásra az 1886. évi XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 3., 6., 7. és 9. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal fogadják a kiküldött előtt igazolják, avagy odahasználják, hogy az átruházó tlkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el s a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ez uton nem ér-

vényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek;

3. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhelyt, 1903. évi márczius hó 16-án.

MIHÁLY JÁNOS,
kir. tszéki egyes bíró.

„Nincs többé tyukszem!”

Ha tyukszemétől meg akar szabadulni, elégséges egy kísérlet a törvényesen védett és biztosan ható —

Denzinger-féle

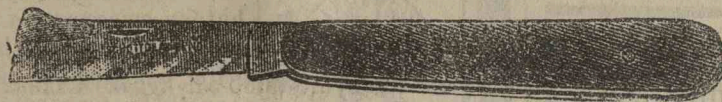
„VIKTÓRIA”
tyukszem —
— — — — — kerécsesél,

mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb tyukszemmet is eltávolítja — Ára tégelyenkint 1 korona 30 fillér. — 1 korona 50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve szállítja a feltaláló: DENZINGER ADÁM Ujvidék, Duna utca 17. szám.

SCHOTTOLA ERNŐ

Budapest, VI Andrassy-ut 2. szám.

Legnagyobb raktár egészségügyi, kényelmi és sportcikkben. — Szagmentesen záró szoba-klosetek. — Hygienikus köpő-edények. — Korcsolyák és jégpatkók. — Thermophor: Testmelegítő, mely tűz nélkül a meleget 3—6 órán át tartja. — Betegtől kocsik minden áron.

Minden osztályról külön árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek meg.

Ezen „Turul” tollbetétek egyszerűségük, használhatóságuk és olcsóságuknál fogva páratlanul állanak.

Minden tollhoz alkalmazhatók.

Évekig is eltart
1 darab ára 10 fillér.

A betét aképen helyezendő el a tollnyélbe, mint a képen látható, hogy a hajtásnál lévő karika alul s a végén lévő karika felül legyen, a csavart része pedig egészen a toll kanálába fektüdjék, a tollhegy 2 mm-nyire szabad legyen. Néha szükséges a betétet kézzel idomítani, a mi nagyon könnyen megy; ha a betét úgy fekszik benn a tollban, mint a fenti rajzon látható, az írás megkezdhető. A bemártásnál tessék mélyen bemártani és a fölös tintát egy kis rázással kiűzni, ezután már a tintának egyszerre való kifolyása teljesen lehetet-

Udvarhelyvármegyében egyedül a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszerekkeres.) kapható Székelyudvarhelyt (Kossuth-u.)

Üzlet áthelyezés!

A n. é. közönséggel van szerencsém tudatni, hogy 8 év óta jó hírnévnek örvendő

műasztalos üzletemet

1903. május hó 1-től Székelyudvarhelyre, Árpád-utca 25. szám alá teszem át.

Előállítok minden stílusú mübutor remekket honi vagy külföldi fanemekből, hálószobák, ebédlők, irodák, üzletek stb. berendezését a legegyszerűbbtől a legszebb műkivitelig s minden e szakba vágó munkákat.

Kérve a n. é. közönséget, hogy esetleges szükségleteit az üzlet megnyitásaig számomra tartsa fenn.

Magamat a n. é. közönség nemes pártfogásába ajánlva, illő tisztelettel:

Vizy Floris

műasztalos,
Gyergyószentmiklóson.

URANOS**-KÉK**

ruha-mosáshoz
a legjobb kékitőszér.

— Törvényesen védve. —
Mosóintézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruhakékitő.

Olcsó és felülmúlhatatlan!

kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő.
1 nagy üveg 1-60 K, 1/2 üveg 1 K.

Kapható mindenütt.
Utánzatoktól óvakodjunk!

Kizárólagos
gyártói:

HOCHSINGER TESTVÉREK**VEGYÉSZETI GYÁRA**

BUDAPEST,
VI., Rózsa-utca 85.

... Ne vegyen senki ...
HANGSZERT
 mig
Reményi Mihály
 mű-hangszerész legujabb képes
 árjegyzékét át nem olvasta, mely
 ingyen és bérmentve küldetik Bu-
 dapestről, Király-utca 44/I. sz.

STANDARD
 életbiztosító-társaság Edingburghban, An-
 golhon. — Alapított 1825.

Magyarországi fiók:

Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 4. szám.
 (Standard palota.)

Évi bevétel .. 32,000,000 K.
 Kiutalt nyereségnyrészek .. 170,000,000 „
 Vagyon .. 260,000,000 „
 Halálesetek folytán kifizetve 520,000,000 „

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
 Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szab-
 bad világműkövénység. Kötvények érvényben
 tartása díjmentes elmulasztásánál. Tőkési-
 tés előre megállapított visszaváltási érték.
 Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés ön-
 gyilkosság esetében egyévi fennállás után.
 Szabad háború-biztosítás népfelkelők ré-
 szére. Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.
 Bővebb felvilágosítás a „Székely-Udvarhelyi-
 kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt (Kossuth-
 utca) nyerhető.

Baros-féle

Peratin bajusznőv esztő

az egyedüli szer, mely által még ser-
 dülő ifjak is szép, csinos bajuszt és
 dus szakált nyernek.

Teljesen ártalmatlan.

1 adag 2 korona 50 fillér és 4 korona.
 Egyedüli készítő: BAROS GÁBOR
 Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 1. szám.
 Kozmetikai toilette cikkek gyára.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
 Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszert, amely már több
 mint 33 év óta megbízható, bedörzsölésül al-
 kalmaztatik köszvények, csúznál és meghűlések-
 Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásá-
 láskor óvatosak legyünk és csak
 eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony”
 védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel
 fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban
 a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár:
 Török József, gyógyszerésznél
 Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,

csász. és kir. udvari szállítók.
 Rudolstadt.

Eredeti friss töltésben és csomagolásban
 kapató: Nagysolymosi KONCZ ARMIN gyógy-
 szertárban Székelyudvarhelyt.

Rum, cognac, silvorum,

likörök, likörkrémek stb. az általam készi-
 tett vegytisztá esszenciák és kompozitio-
 kal házilag egy nyolczad, sőt egynegyed
 részben olcsóbban állithatók elő, mint
 készen vett árak. — Árjegyzék és haszná-
 lati utasítás ingyen és bérmentve. Baros
 Gábor Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz.
 ... Esszenciák és kompozitio-
 gyára. ...

A női

szépség

elérésére, tökéletesíté-
 sére és fentartására a
 legkitünőbb és legbiz-
 tosabb a vegytisztá,
 teljesen ártalmatlan

FÖLDES-féle

MARGIT-CREME

Ezen világhírű arczkenőcs pár nap alatt
 eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást,
 bőrrátkát (Mitesser) és minden más bő-
 rbajt. Kisimítja a ráncokat és az arczot
 fehérré, simává és üdévé varázsolja

Ára: kis tégely 1 K, nagy 2 K.

Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes bekül-
 dése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN
 gyógyszerész ARAD.

Kapható minden gyógyszerárban, drogériában
 és illatszer-kereskedésben.

Margit-hőgyör

(3 szíben) K 1-20

Margit-szappan 70 fill.

Margitfogpép 1 K.

(Zahn-pasta)

Margit-arozviz

1 K.

Főraktár

Székelyudvarhelyen:

Koncz Armin és

Solyomossy

János gyógyszer-
 táraiban.

Hőgyök
 részére

nélkülözhetetlen

Legjobb szépség szer.

Allein echter Balsam
 aus der „Hitzengal-Apothek“
 A. Thierry in Pragrad
 bei Rahitsch-Sauerbrunn.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen
 hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti
 a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyó-
 gyítja a legrégibb bajokat. 2. Kitünő hatása van a torokgyulladás, rekedtség
 és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyó-
 gyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggatásokat a testben. 5. Szeliden
 mozditja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, meg-
 szabadítja a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvégyszat s az
 emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szá-
 rothadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a fel-
 bűfögést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógy-
 hatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak,
 megfagyott s megégett tagokra ruh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb.
 esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggatást, köszvényt, fül-fájdalmat
 stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hami-
 sitástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. karto-
 nokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg
 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel
 Sztétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és
 majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél
 utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű
 mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, to-
 vábbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-
 evésedéseknél, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.:
 üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinővés, képződmény,
 karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgöyülés, a lábna járásközben törté-
 neti kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi ki-
 sebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag
 az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal
 együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek minden-
 kit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe
 be van-e a fenti védjegyem és cégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal
 Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve,
 sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a
 forrás, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segítenek és ered-
 ménnel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy
 hasonló feldicsért érték- és hatáskülső ügynevezett pótszereket venni,
 melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipró-
 bált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket
 kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készen-
 lésben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden
 jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és cimezzük:

Thierry Adolf „Orangyal-gyógyszertár“ Pregrada

Rohitsch-Sauerbrunn

mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógyszerárban, Zágrábban
 Mittelbach S. gyógytárban és Bécsben Hradi L. gyógytárban.

